

Prozorov R.G. FORMATION ORGANIZATIONAL STRUCTURE OF THE LOGISTICS SYSTEM IN AGRICULTURAL ENTERPRISES IN PRODUCTION OF DAIRY CATTLE.

In the article the methodical approaches on formation of organizational structure of the logistics system in agricultural enterprises producing dairy products, which consist in determining the organizational structure considering logistics component of further development of the optimal structure of management by automating logistics system of agricultural production.

Keywords: dairy cattle, logistic system, organizational structure, efficiency, rationality

Дата надходження до редакції: 25.03.2015 р.

Рецензент: д.е.н., професор Ульяновченко О.В.

УДК 338.431.8

МІСЦЕ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ В ОРГАНІЗАЦІЙНІЙ СТРУКТУРІ АГРОБІЗНЕСУ

Ю. В. Зіньцо, аспірант, Львівський національний університет імені Івана Франка

У статті з'ясовано суть понять "організація" та "організаційна структура", розглянено основні рівні функціонування аграрного бізнесу, та характерні особливості фермерської продукції. Визначено місце фермерських господарств в організаційній структурі агробізнесу.

Ключові слова: аграрний бізнес, фермерське господарство, організаційна структура.

Постановка проблеми. В розвинутих країнах фермерські господарства є визначальними формами організації агробізнесу. Їхнє місце визначається здатністю виробляти більш ефективні продукти харчування. Однак в останній час продуктивний ланцюжок "фермерські господарства – споживачі", значно ускладнився та урізноманітнівся. Це пов'язане з вибагливістю та мінливістю споживача у своїх потребах, смаках та уподобаннях. Тому фермерам в умовах конкурентного ринку необхідно постійно втілювати в життя маркетингові ідеї ведення агробізнесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Варто зазначити, що на сьогоднішній день в аграрному секторі економіки України значно зросла кількість фермерських господарств та збільшилася площа оброблюваних ними сільськогосподарських земель.

Діяльністю різних організаційно-правових форм господарювання, зокрема фермерськими господарствами, приділяється увага багатьма науковцями, такими як: В. Горьовий, Ю.Губені, Є.Майовець, В. Месель-Веселяк, О. Савченко, М. Хорунжий, а також М. Баккет та В. Коныгин.

Постановка завдання: Метою даного до-

слідження є визначення місця фермерських господарств в організаційній структурі агробізнесу України.

Виклад основного матеріалу. Концепція аграрного бізнесу в країнах Західної Європи та США наприкінці 50-х років XIXст. зароджується. Вона вперше була описана в працях американських науковців Р.Голдберга та Дж.Девіса. На їхній погляд агробізнес – це сума всіх операцій пов'язаних з виробництвом, зберіганням, транспортуванням, переробкою і розподілом сільськогосподарської продукції та наданням послуг у сфері ресурсного забезпечення сільського господарства [1].

Агробізнес, є формою підприємництва в аграрному секторі, який являє собою сукупність економічних відносин що відбуваються в економіці країни. До інфраструктури агробізнесу відносять: банки, біржі, страхові компанії, інвестиційні фонди, підготовку і перепідготовку кадрів, науку. Держава здійснює свою політику стосовно агробізнесу у трьох напрямках, таких як: підтримка, захист та регулювання [5].

І.Ю.Сіваченко в агробізнесі, виокремлює три рівні його функціонування. На практиці усі рівні є тісно взаємопов'язані (рис.1) [1].

Рис. 1. Рівні функціонування аграрного бізнесу.

Складено автором на основі [1]

В основі будь якого фермерського господарства лежить використання трьох основних

видів ресурсів - землі, капітала і праці. Але, на нашу думку, запорукою успішного ведення аграр-

ного бізнесу є не лише наявність цих ресурсів, але майстерне управління ними, - ефективно, раціональне, ресурсоощадне. Ключовим ресурсом, є праця, в особі фермера. Саме від нього залежить уся діяльність господарства: що вирощувати, як переробляти, чим транспортувати, де зберігати, та кому продавати продукцію. Вирощування, переробка, перевезення (транспортування), зберігання, та реалізація сільськогосподарської продукції власного виробництва – це ті види діяльності якими займаються фермерські господарства. Сюди слід віднести ще агротуризм або сільський туризм.

Визначення місця фермерських господарств в організаційній структурі агробізнесу передуює з'ясуванню таких понять як "організація" та "організаційна структура". На нашу думку під терміном, "організація" варто розуміти – процес керування діяльністю певної групи людей, для злагодженої та скоординованої роботи їх у господарстві заради досягнення заздалегідь визначеної конкретизованої цілі або цілей. Учасник організації має усвідомлювати ціль своєї діяльності, та спільно з іншими членами організації працювати відповідально та наполегливо. Особа повинна досконало знати свої функції. Практика засвідчує, що добре налагоджений механізм організації, де кожний працівник знає своє місце та свою місію в господарстві працює чітко наче годинник. Потреба в організації трудового колективу, цілісність дій та взаємопов'язаність кожного утворює в свою чергу організаційну структуру [4,

с. 49-56]. Поділ всередині господарства на підрозділи, між котрими встановлюється взаємозалежність, вважається створенням організаційної структури.

А. Хоскінс та інші провідні науковці академії менеджменту і агробізнесу та запропонували схему агробізнесу, виокремлюючи його макро-, та мікросередовище (Рис.3.) [1]. Система аграрного бізнесу розкривається через поняття: продовольча система та харчовий (продовольчий) сектор. Ці поняття прийнято вважати синонімами, що означають сукупність галузей, починаючи з сільського господарства та завершуючи доведенням до споживача готових продуктів харчування [1].

Однак є різниця між, цими на перший погляд, тотожними поняттями. Вона полягає в тому, що органи державного та місцевого управління, а також сервісне обслуговування хімічних комбінатів, заводів, сільськогосподарського машинобудування, закладів торгівлі не входять у структуру аграрного бізнесу, але включені у АПК. Львівський науковець Губені Ю.А., під поняттям агробізнес розуміє не лише сукупність підприємств і суб'єктів підприємництва, а вважає його особливим типом партнерських відносин, співпраці для створення сприятливих умов для їхніх учасників [2].

В аграрному бізнесі фермерські господарства становлять велику кількість та обробляють значну площу сільськогосподарських угідь. У таблиці 1 подано інформацію у розрізі регіонів, станом на 1 листопада 2014 року [7].

Таблиця 1

Кількість фермерських господарств станом на 1 листопада 2014 року у розрізі регіонів [7].

	Кількість фермерських господарств	Площа сільськогосподарських угідь, тис.га
Україна	39428	4621,7
АР Крим		
Вінницька	1923	277,6
Волинська	713	48,1
Дніпропетровська	3348	492,9
Донецька	1573	244,9
Житомирська	775	63,0
Закарпатська	1485	10,6
Запорізька	2312	388,6
Івано-Франківська	551	28,3
Київська	1381	145,3
Кіровоградська	2609	439,4
Луганська	1246	240,8
Львівська	1028	51,0
Миколаївська	3860	352,4
Одеська	5153	433,6
Полтавська	1849	223,2
Рівненська	500	34,6
Сумська	712	115,8
Тернопільська	802	64,9
Харківська	1195	266,6
Херсонська	2416	277,5
Хмельницька	1365	129,1
Черкаська	1284	147,0
Чернівецька	670	31,3
Чернігівська	622	115,1
м.Київ	16	0,1

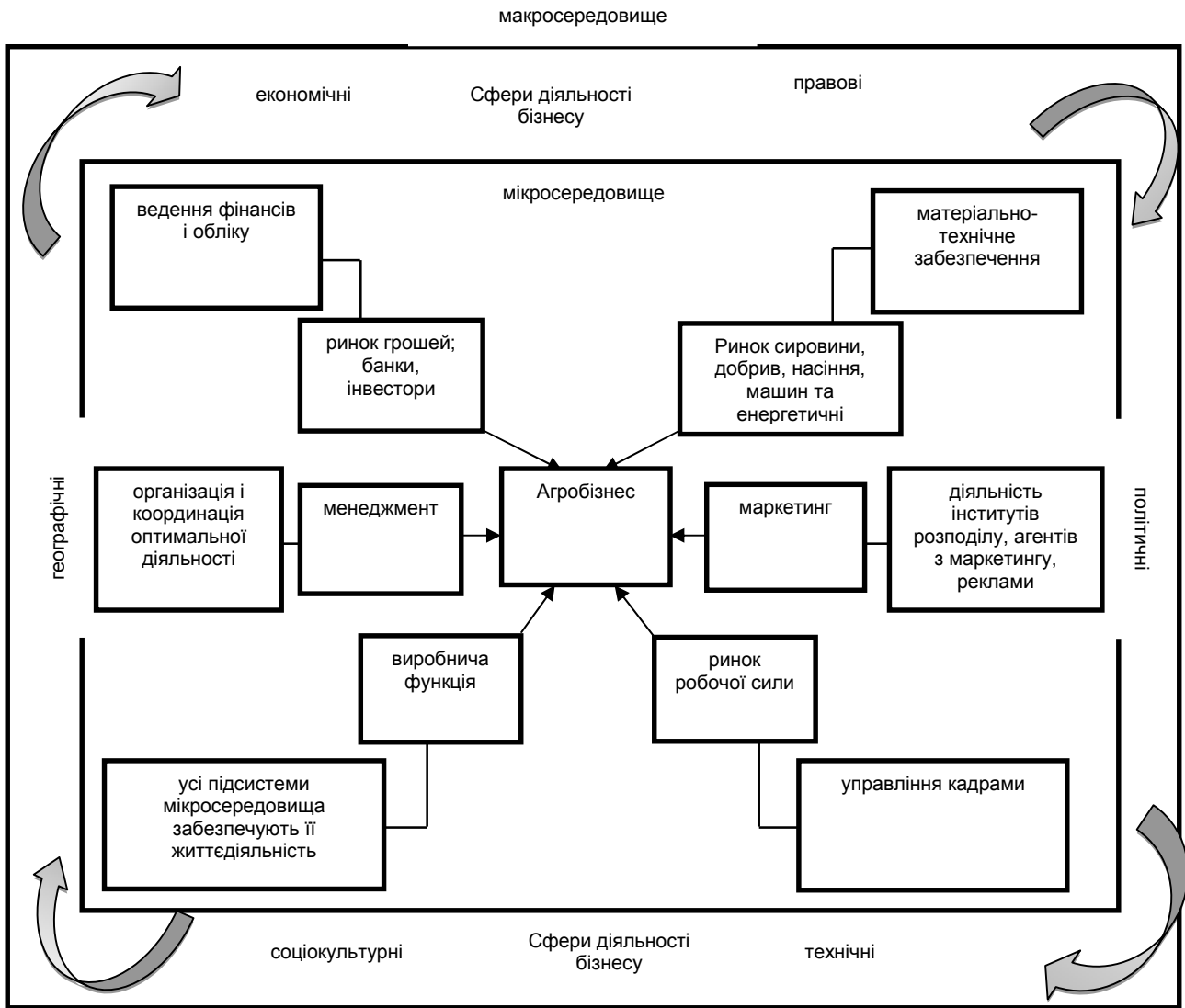

Рис.3. Схема функціонування агробізнесу.

Складено автором на основі [1]

Фермерські господарства займають найбільшу частку у структурі діючих сільськогосподарських підприємств серед усіх організаційно-правових

форм господарювання. Рисунок 2 демонструє значущість місця фермерських господарств в організаційній структурі аграрного бізнесу [6].

Рис. 2. Структура діючих сільськогосподарських підприємств за організаційно-правовими формами господарювання [6].

На нашу думку фермерські господарства, з'явилися саме для подолання довготривалого кризового стану в агропромисловому комплексі України. Тенденція створення таких господарств стало поштовхом для розвитку та вдосконалення сільського господарства. Адже ферми як господарські утворення мають велику кількість переваг, здатних вплинути на конкурентоспроможність

національного агробізнесу.

Також фермерські господарства розрізняють за розміром сільськогосподарських угідь. У таблиці 2, станом на 2013 рік, продемонстровано кількість господарств та площі оброблюваних ними сільськогосподарських угідь у відповідності до їхнього розміру [6].

Таблиця 2

Розподіл фермерських господарств за розміром сільськогосподарських угідь у 2013 році [6].

	Кількість господарств		Площа сільськогосподарських угідь	
	Одиниць	у % до загальної кількості	тис. га	у % до загальної площі сільськогосподарських угідь
Господарства, що мали сільськогосподарські угіддя у т.ч. площею, га	35970	88,3	4451,7	100,0
до 1,0	315	0,8	0,3	0,0
1,1 – 3,0	1961	4,8	4,6	0,1
3,1 – 5,0	2357	5,8	9,9	0,2
5,1 – 10,0	3490	8,6	27,4	0,6
10,1 – 20,0	4384	10,8	67,9	1,5
20,1 – 50,0	12439	30,5	473,5	10,6
50,1 – 100,0	4398	10,8	317,0	7,1
100,1 – 500,0	4691	11,5	1089,5	24,5
500,1 – 1000,0	1078	2,6	749,5	16,9
1000,1 – 2000,0	594	1,5	825,1	18,6
2000,1 – 3000,0	143	0,4	343,2	7,7
3000,1 – 4000,0	54	0,1	183,8	4,1
більше 4000,0	60	0,1	360,0	8,1
Господарства, що не мали сільськогосподарських угідь	4782	11,7	x	X

Аграрний бізнес має таку складну структуру.

У зв'язку з тим, що тісно пов'язаний з багатьма сферами економічної діяльності.

Фермерське господарство яке є однією з найпростіших організаційних форм агробізнесу, ще називають сімейним господарством або фермою. Ефективність фермерського господарства у

значній мірі формується завдяки атмосфері взаєморозуміння і розподілу праці всередині колективу і досягається з допомогою високого рівня мотивації та відповідальності працівників, можливості брати участь у прийнятті управлінських рішень. На рис.4 зображено місце фермерських господарств в організаційній структурі агробізнесу.

Рис.4. Організаційна структура агробізнесу. [4, с.49-56]

Фермерський агробізнес розвивається в усіх країнах світу. Однак умови та рівень розвитку його складається по-різному в залежності від внутрішніх особливостей кожної країни [8, с. 106].

Характерними особливостями фермерської продукції є:

- Сировинний характер. Адже переважаюча більшість сільськогосподарської продукції, - це головно сировина, яка підлягає подальшій переробці (обмеженій або технологічно складній).

- Великі обсяги сільськогосподарської продукції яка не здатна до тривалого зберігання. Вся про-

дукція біологічного походження має здатність швидко псуватися, що передбачає швидку її реалізацію, або високо затратне зберігання на складських, спеціально обладнаних приміщеннях.

Колівання якості продукції. Якість результатів сільськогосподарського виробництва має високу залежність від такого фактору як врожайні та неврожайні роки, та сезонність [3, с. 64-65].

Для визначення місця фермерських господарств в організаційній структурі агробізнесу необхідно з'ясувати його внутрішню мікросередовище. Під організаційною структурою фермерського господарства слід розуміти механізм організації та координації діяльності. Іншими словами це означає зміну пріоритетів важливості або перерозподіл відповідальності в середині господарства. Для визначення результативності застосування тієї чи іншої організаційної структури

необхідно з'ясувати ступінь її раціональності. Будь який господарський механізм для ефективної та результативної роботи потребує добре злагодженого та з координованого організаційного механізму.

Висновки

Не існує унікальної, уніфікованої організаційної структури котру можна застосовувати до будь якого аграрного господарства. Кожне господарство є особливим, адже це залежить від багатьох факторів. Насамперед від розміру господарства, від вирощуваних культур на ньому, ринків збуту тощо.

Однак якщо дотримуватися основних принципів під час формування організаційної структури, в кінцевому результаті це дасть змогу створити ефективну організаційну структуру агробізнесу.

Список використаної літератури:

1. Абрамович І.А. Теоретичні основи та форми прояву аграрного бізнесу. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=907>
2. Губені Ю.Е. Агробізнес у системі організації сільського господарства / Ю.Е. Губені // Економіка АПК. – 2009. - №7. – с. 34-38
3. Колз Ричард Л., Ул. Джозеф Н. Маркетинг сільськогосподарської продукції / Пер. с англ. В.Г. Долгополова. – 8-е узд. – М.: Колос, 2000. – 512 с.: ил.
4. Коньгин В.С. Фермерское хозяйство США. – М.: Агропромиздат, 1989 – 272 с.
5. Про агробізнес. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://agroua.net/economics/documents/category-138/doc-275/>
6. Сільське господарство України: Статистичний збірник за 2013 рік / [За ред. Н.С. Власенко]. – К.: Держкомстат України, 2014. – 390 с.
7. Статистичні інформація про кількість фермерських господарств та площу оброблюваних сільськогосподарських угідь. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://minagro.gov.ua/ministry?nid=3714>
8. Хорунжий М.Й. Організація агропромислового комплексу: Підручник. – К.: КНЕУ, 2001. – 382 с.

Зиньцьо Ю.В. МЕСТО ФЕРМЕРСКИХ ХОЗЯЙСТВ В ОРГАНИЗАЦИОННОЙ СТРУКТУРЕ АГРОБИЗНЕСА

В статье выявлена сущность понятий "организация" и "организационная структура", рассмотрены основные уровни функционирования аграрного бизнеса, и характерные особенности фермерской продукции. Определено место фермерских хозяйств в организационной структуре агробизнеса.

Ключевые слова: аграрный бизнес, фермерское хозяйство, организационная структура.

Zintso Yu. PLACE OF FARMS IN ORGANIZATIONAL STRUCTURE OF AGRIBUSINESS

In article the essence of concepts "organization" and "organizational structure" is revealed, is considered the main levels of functioning of agrarian business, and characteristics of farmer production. The place of farms in organizational structure of agrobusiness is defined.

Keywords: agrarian business, farm, organizational structure.

Дата надходження до редакції: 15.04.2015 р.

Рецензент: д.е.н., професор Монастирський Г.Л.

СОСТОЯНИЕ, ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОДДЕРЖКИ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОГО ПРОИЗВОДСТВА

Н. В. Жахов, к.э.н., преподаватель, Курская государственная сельскохозяйственная академия имени И.И.Иванова

В статье представлен анализ и дана оценка эффективности государственной поддержки сельского хозяйства и обозначены перспективы дальнейшего совершенствования мер государственной поддержки сельскохозяйственных товаропроизводителей.

Ключевые слова: государственное регулирование, государственная поддержка, ВТО, субсидии, эффективность, сельскохозяйственное производство.

Мировой опыт свидетельствует, что без участия государства в финансировании приоритетных направлений развития сельского хозяйства сложно рассчитывать на технико-технологическую модернизацию, выступающую решающим фактором обеспечения конкурентоспособности аграрной экономики. Государственная поддержка является составной частью аграрной политики. Рыночные реалии хозяйствования выявили, что аграрный сектор экономики является самым уязвимым в силу своих специфических особенностей, которые при отсутствии государственного регулирующего воздействия приобретают необратимый характер.

Общие условия существования сельскохозяйственных предприятий в России затруднены по многим причинам:

- рост цен на электричество и топливо;
- высокое налогообложение предприятий АПК, не находящихся на льготном режиме – системе налогообложения в виде единого сельхозналога;
- диспаритет цен на сельскохозяйственную продукцию при недостаточной поддержке государства (в несколько раз ниже развитых стран Европы и США), следствием чего является нерентабельность производства;
- устаревшая материально-техническая база;
- низкая инвестиционная привлекательность.

Членство России во Всемирной торговой организации – факт уже сбывшийся. Однако дискуссия о судьбе отечественного сельского хозяйства вокруг этой проблемы становятся все проблематичнее. Необходимо отметить, что на функционирование аграрной отрасли в развитых странах государство ежегодно выделяет крупные средства. Даже в условиях выполнения требований ВТО здесь стремятся минимизировать урон от сокращения поддержки аграрного сектора, а за счет реструктуризации мер поддержки им удается и повысить этот уровень.

Уровень тарифной защиты внутреннего рынка продовольствия и сельскохозяйственного сырья в некоторых странах остается значительно высок даже в рамках ВТО (ЕС – 19,5%, Россия – 13,2%, к 2018г. сократится до 10,8%).

Проблема кроется не только в защите от

импорта сельскохозяйственной продукции. В 2012 году в РФ квота на импорт говядины составляла 500 тысяч тонн, однако в ее рамках было введено только 474 тысячи тонн, а сверх квоты с 50% импортной пошлиной — еще 104,5 тысячи тонн. Сверх квоты на импорт свинины в 430 тысяч тонн в 2012 году компании импортировали 277,3 тысячи тонн мяса, уплатив пошлину в 65%. Это говорит о том, что цены на внутреннем рынке настолько высоки, что даже с такой пошлиной выгодно ввозить мясо в Россию. Примерно такая же ситуация и на рынке птицы. В частности, в рамках квоты в 330 тысяч тонн в 2012 году было импортировано 315,6 тысячи тонн птицы, а 124 тысячи тонн было ввезено с пошлиной в 80%.

Опыт ЕС и США, у которых поддержка на гектар и на единицу выручки, несмотря на некоторое сокращение, все еще во много раз выше чем в РФ, показывает, что снижать ее можно крайне осторожно.

Эффективность государственной поддержки сельского хозяйства, в частности, как экономическая категория включает три равноценных компонента: объем финансирования, его доступность и эффективность использования. Если первые две категории в значительной степени можно отнести к политико-административным проблемам, то третья гораздо ближе к области компетенции аграрной науки, особенно ее экономического разделов.

Для вывода сельскохозяйственных товаропроизводителей из аграрного кризиса и их дальнейшего экономического развития необходимо повышать не только уровень поддержки, но и эффективность ее использования. Каждый вложенный в производство продукции рубль должен работать на результат, приносить максимум прибыли. В этой связи большое значение имеет проблема эффективности использования мер государственной поддержки, повышения отдачи вложенных ресурсов.

Оценку эффективности государственной поддержки сельского хозяйства целесообразно произвести на примере наиболее крупных, типичных сельскохозяйственных предприятий отрасли. Произведена выборка однотипных показателей за 2012 год по 178 сельским предприятиям Курской области. В анализе не были учтены